

Náboženské symboly v evropském antidiskriminačním právu

Ve své diplomové práci se autorka věnovala zajímavému problému evropského antidiskriminačního práva. Analýza rozsahu náboženské svobody a zákazu diskriminace ve vztahu k náboženským symbolům není jen sporným bodem současné politické debaty, ale také vhodným tématem diplomové práce na právnické fakultě. Zpracování tématu vyžaduje dobrou orientaci v základech mezinárodní a evropské ochrany lidských práv a příslušné judikatury evropských soudů.

Formální aspekty

Práce obsahuje 87 stran čistého textu. Práce je vybavena rozsáhlým seznamem použité literatury převážně v anglickém jazyce, ale také v českém jazyce. Výběr literatury plně odpovídá hlavnímu zaměření studie a umožňuje kritickou reflexi dané problematiky. Práce se sekundární literaturou a s poznámkami pod čarou odpovídá úrovni diplomové práce. Autorka věnovala formálním náležitostem patřičnou pozornost.

Připojen byl také seznam použitých zkratk, který ulehčuje orientaci v textu. Práce je čtivá a psaná odborným jazykem. Z formálního hlediska diplomová práce jednoznačně splňuje kritéria kladená na tento druh vědecké studie.

Obsah

Kromě úvodu a závěru členila autorka svoji práci na tři hlavní kapitoly. Autorka se zaměřila na problematiku náboženských symbolů ve veřejném prostoru, přičemž hodlala spojovat pohled antidiskriminačního práva, tzn. obecné zásady rovnosti a zákazu diskriminace, s úpravou náboženské svobody. Klíčovým problémem práce je otázka omezování užívání náboženských symbolů ve veřejném prostoru a již v samotném úvodu vyzdvihuje autorka význam judikatury Evropského soudu pro lidská práva k této problematice.

V úvodu do práce zmiňuje autorka také nutnost komplexního přístupu ke zvolenému tématu. Tomuto záměru odpovídá zvolená systematika studie, která je vyvážená z hlediska struktury analyzovaného problému. První část práce představuje náboženskou svobodu jako součást mezinárodní a evropské ochrany lidských práv. Podrobněji se zde věnuje nejen samotnému znění relevantních ustanovení v systému OSN, ale nastiňuje také výklad náboženské svobody v praxi příslušných orgánů. Stručný je oproti tomu nástin evropských pramenů, protože této úpravě byl věnován širší prostor v následujících částech. Na okraj

zmiňuje autorka také vnitrostátní úpravu v ČR, která zahrnuje stanovení principu náboženské svobody v Listině základních práv a svobod a konkrétní provádění některých otázek v tzv. církevním zákoně. Součástí první části je také důkladnější reflexe samotného pojmu náboženské svobody a jeho jednotlivých prvků. Do tohoto pojednání se v podstatné míře promítá judikatura Evropského soudu pro lidská práva a její teoretická reflexe v odborné literatuře.

V druhé části práce analyzovala autorka koncepci a rozsah zákazu diskriminace jako stěžejního principu mezinárodní ochrany lidských práv. Autorka zde přehledně a přesvědčivě představuje relevantní nástroje antidiskriminačního práva a klíčové kategorie, které jsou obsaženy zejména v relevantní směrnice Evropské unie. Přínosná je také reflexe postavení náboženských komunit jako nositelů náboženské svobody ve světle menšinového práva.

Na prvních dvou úvodních sekcích práce staví třetí stěžejní část o samotných náboženských symbolech. Autorka právem poukázala na to, že chápání užívání náboženských symbolů jako součásti náboženské svobody není jednotné a že souvisí také s širokým pojetím veřejného prostoru. Největší pozornost je následně věnována problematice tzv. muslimského šátku. V této souvislosti uvedla autorka jednak zajímavé případy z vnitrostátní praxe evropských států, tak i nejdůležitější rozsudky Evropského soudu pro lidská práva v této věci. Druhá podkapitola třetí části práce je věnována užívání křesťanského kříže ve školních třídách nebo ze strany zaměstnanců veřejných institucí.

V závěru práce vnímá autorka současný nejednotný přístup evropských států k náboženským symbolům jako určitou hrozbu pro samotnou podstatu náboženské svobody. Jako alternativu představuje autorka sjednocování standardu pomocí judikatury Evropského soudu pro lidská práva.

Celkové hodnocení

Diplomantka předložila velmi kvalitní studii, která jak z formálního hlediska, tak i obsahově splňuje kritéria kladená na diplomovou práci na Právnické fakultě UK. Prokázala angažovaný vědecký přístup ke složitému tématu. Cíle práce považuji za splněné.

Práci doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou „výborně“. V rámci ústní obhajoby by se mohla diplomantka vyjádřit k následujícím otázkám:

1. V části věnované muslimskému šátku zmiňuje autorka možnost přijímání právní úpravy (zákazu nošení šátku) v podobě (místních) referend. Jak vnímá autorka konflikt mezi

hlasováním většiny a právy menšiny? Jaké jsou v demokratických státech limity pro lidová hlasování?

2. Jak chápe autorka koncepci moderního sekularismu v evropských demokratických státech? Nemůže se sekularismus stát novým světským „náboženstvím“, které ve veřejném prostoru nepřipouští symboly jiných náboženství?

3. Jakou roli hraje v systému mezinárodní ochrany lidských práv reciprocita? Mohou evropské země zakázat nošení muslimského šátku např. s tím, že některé islámské státy trestají na svém území nošení křesťanských symbolů?

V Praze dne 19. května 2014

Doc. Dr.iur. Harald Scheu, Ph.D.